

(Политика, 19.01.2009)

Статут Војводине могао би се пред посланицима Скупштине Србије наћи до почетка марта ове године. Владајуће странке у Војводини, које су гласале за Статут, верују да су пронашле праву меру аутономије која не угрожава права осталих грађана Србије док њихови опоненти сматрају да се Статутом отвара пут ка дефинисању војвођанске државности.

Ставовe о томе у „Политици” сучељавају Гордана Чомић, потпредседница Скупштине Србије и функционерка Демократске странке, и Слободан Самарџић, посланик у српском парламенту и потпредседник Демократске странке Србије.

Политика: Очекујете ли да Статут дође на дневни ред, рецимо, у првом полугодишту и да буде завршена расправа?

Чомић: Предлог статута је у процедури у Скупштини Србије, Скупштина Војводине га је упутила у октобру. Предлог закона о надлежностима није у процедури и када ће ући у Скупштину питање је за Владу Србије.

Самарџић: Не знам те интерне информације, али не могу да замислим да се Статут усваја на ванредној седници Скупштине.

Чомић: То звучи логично.

Политика: Значи после 1. марта?

Самарцић: Да, али нисам присталица да се он усваја у оваквом тексту с прескоченим процедурама. Кад је поступак усвајања Статута у питању, кренуло се наопачке. По Уставу је прво требало донети закон о надлежностима Војводине. Скупштина Војводине је пожурила, донела је Нацрт, па Предлог статута, пре него што је тај закон усвојен, и сада се може очекивати, а и влада најављује, да ће се и Статут и закон наћи на истој седници Скупштине. Урађено је наопако. Зато се у великом броју одредаба Статута директно крши Устав Србије.

Политика: Можете ли конкретно да наведете које су то одредбе којима се крши Устав?

Самарцић: Рецимо, каже се да је Војводина саставни део Србије и европска регија, значи да је још нешто сем онога како је одређује Устав Србије. Устав тражи и да се Закон о територијалној организацији донесе пре него што се одреди територијална организација Војводине. Тај закон је додуше донет, али је Војводина у једном члану Статута одредила да се она састоји из три географске области: Срема, Баната и Бачке, а тако нешто није предвиђено Законом. Осим тога, проширује се обим заштите националних мањина у односу на оно што предвиђају Устав Србије и Закон о заштити националних мањина. Ви ћете у Статуту Војводине, посебно у правима коришћења језика и писма и учешћа мањина у институцијама Војводине, наићи на много већи обим права која се претварају у привилегије у односу на друге грађане и мањине у другим крајевима Србије. А Устав јединствено решава положај мањина у целој Србији.

Чомић: Прво о процедури – крајем 2007. године, после доношења Закона о територијалној организацији, одмах су расписани локални и покрајински избори за 11. мај 2008. – то је поштовање процедуре. Након конституисања, Скупштина Војводине је донела Нацрт, па Предлог статута. Мислим да су и Нацрт и Предлог статута одлична тема да коначно отворимо дијалог у Србији, и то унутар целог друштва, у свим институцијама, па и у Уставном суду, јер ако нешто није у складу са Уставом оцену о томе може дати само Уставни суд. Уместо оспоравања, јер не могу да оспорим право колеги Самарцићу да сматра да су неке одредбе Статута противуставне, наша понуда је – хајде да о томе отворимо дебату, да видимо можемо ли наћи неки најмањи заједнички именилац у томе како желимо да изгледа Србија 2015, шта желимо да се деси у Војводини 2015. године. Статут Војводине и положај Војводине унутар Устава није мањинско питање, то је демократско питање.

Самарцић: Друго питање је ово што је колегиница рекла – јавна дебата о Војводини. Не спорим да је то важно, али да ли је заиста то најважније питање данас у Србији? Та

дебата је веома деликатна, јер постоји широк спектар мишљења, од Војвођанског клуба који чини 17 невладиних организација. до, рецимо, радикала. Зато она мора дуго да траје и да буде добро обављена. Ја јесам за јавну дебату, али ми питање Војводине није најважније, мислим да је исфорсирано. Има ту неког егоизма – да решимо ми статус Војводине па остатак Србије нека се таљига како хоће.

Чомић: Одбијам приче о егоизму. Све што је изречено иде у прилог нашем предлогу да отворимо дијалог. Ако за некога процедура на коју смо обавезни Уставом, кад је реч о усвајању Статута, није приоритет, онда да видимо шта јесте приоритет. Чули смо да разни кругови и неспорно уважени људи мисле да су неке одредбе Статута неуставне, али постоје процене да се Уставни суд неће сложити с тиме. Па, не може оба. Да ли можемо у Скупштини да између свих посланичких клубова поведемо дебату? Мислим да нам је то потребно јер је, како је господин Самарџић сам споменуо, Војводина деликатна тема. Ево, то је прва тачка сагласности.

Политика: Да ли иде прво Статут па дијалог или дијалог па Статут?

Самарџић: Мој осећај као грађанина је да се увеличава прича о Војвођанима и осталима и о томе да „неко не да, а неко хоће”. Ја тако не доживљавам ни Војводину, ни било који део Србије. Устав Србије поставља категорију грађанина као конституенса државе и тај грађанин је грађанин Ниша и Суботице, подједнако. Рецимо, у Статуту имате категорију грађана Војводине. То је проблематична уставна категорија, да не кажем да је неуставна, зато што постоји само грађанин Србије који ужива право које му Устав даје.

Политика: Али ми смо грађани Београда...

Самарџић: Ми смо грађани Београда у колоквијалном смислу. У правном нисмо. Ми смо само грађани Србије. А у Војводини имате дуализам који се и политички и јавномњењски, на крају и статутарно, у виду овог статута, шверцује кроз ту причу. То је прича о грађанима и грађанкама Војводине, како то већ Статут каже. Сувише је захтева у том статуту. Када се чита строгоправно, он заправо конституише Војводину. Он хоће да каже: ово је акт који конституише Војводину. А једини правни акт који конституише Војводину у Србији јесте Устав Србије. Имате нешто што подсећа на положај Војводине из периода 1971–74. до 1989. где је Војводина била двојно дефинисана као саставни део Србије и елемент федерализма. Зашто сад Војводина понавља тај манир да јој је тесно у Србији и додаје да је и „европска регија”? То је у најмању руку индиција за некакав

двојни статус. Овај статут даје много елемената државности.

Чомић: Не. Не постоје елементи државности, али не постоји ни добра аргументација о уставности или неуставности. Ево, на недавно одржаној трибини на ФПН-у имали сте став који су заступали Зоран Лончар и Самарџић да је Статут неприхватљив зато што је неуставан. А онда су Јудита Поповић и Слободан Мараш из ЛДП-а рекли да не може бити прихваћен зато што је у складу са Уставом. Не може оба. Можете и једни и други да будете против, али хајде да се потрудимо око аргументације. Врло је једноставно решавати дилему око уставности, јер ако неко донесе неуставан статут морао би да буде не само политички одговоран.

Политика: Господине Самарџићу, полазите ли Ви заиста од тога да постоје зле намере?

Самарџић: Не, то нисам рекао. Постоје политичке опције у Војводини које су спремне да прекрше Устав. Или које траже промену Устава, што је легитимно. Али највише ме нервира то што се то не чини јавном расправом, него овим статутом који је у великој мери неуставан. Узмите само одредбу о правним актима Војводине. Устав Србије каже: Војводине доноси статут, покрајинске одлуке и друга општа правна акта. У Статуту стоји: Војводина доноси статут, покрајинске одлуке које за Војводину имају карактер закона и друга општа акта. Значи, Устав не да да Војводина доноси закон, а Статут тражи да Војводина доноси закон и пише то. То је противуставна одредба.

Чомић: Покрајина нема право да доноси законе.

Самарџић: Па, пише, покрајинска одлука има карактер закона...

Чомић: ... који се мора примењивати на територији Војводине.

Самарџић: Али ви кршећи Устав у одредби дајете одлуци карактер, значај и ранг закона, као што и пише у Статуту. Узгред, Војводина је у складу са Уставним законом требало да донесе свој статут до краја 2008. године. Ја сам строго за поштовање тога,

али нису донети потребни закони који су били у надлежности републичке скупштине. Просто, за Статут Војводине не постоје законски услови. Немамо бар још три-четири важна закона да би статут и био донет, а статутарна решења се морају базирати на решењима из тих закона.

Чомић: Који су то закони?

Самарџић: Закон о преносу надлежности, па Закон о покрајинским приходима...

Чомић: То је у буџету Републике. Нема посебног закона.

Самарџић: Добро, онда морате да донесете Закон о територијалној мрежи судова...

Чомић: То је донето.

Самарџић: Али Нацрт статута је прављен пре него што је Закон донет. Затим, треба донети закон о имовини Војводине.

Чомић: Закон о имовини локалне самоуправе недостаје и то је озбиљан пропуст.

Самарџић: Значи, нема га. Тражите да Војводина буде власник своје имовине. Како ћете то без закона да учините?

Чомић: Једнако као што смо то радили у полувакууму понекад за све друге области.

Самарџић: Србија је крива што Војводина не може да има статут, јер није донела

Пише: Политика
понедељак, 19 јануар 2009 13:05

одговарајуће законе. Ја то отворено кажем. Али ни у ком случају Скупштина Војводине не може донети Статут без тих закона.

Политика: Мислите ли да Статут може да отвори пут за стварање „Војводине Републике”, о чему се спекулише у медијима?

Самарџић: Није тачно да тога нема у Војводини. Ево, Трећа војвођанска конвенција је поставила услов Србији да ће Војводина или да има партнерски, конфедерални однос са Србијом, или ће да се отцепи. То је 17 невладиних организација. Можда је то маргинално, али има га. Тешко је направити територијалну организацију власти са, практично, једном покрајином.

Чомић: Али није немогуће.

Самарџић: Није немогуће, али је тешко. Ако се сад прекрши Устав доношењем Статута у овом тексту, то лако може да буде увод у даље кораке аутономизације, па и издвајање.

(Г. Новаковић, Б. Баковић, М. Петровић)